

सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षाकरीता कार्यक्रम अंमलबजावणी आराखडा (पीआयपी) अंतर्गत शालेय विद्यार्थ्यांना (SES and Free Spects) व ४० वर्षावरील व्यक्तींना (GIA for ४० + person (Presbyopic) मोफत चष्मे वाटप करण्याकरीता चष्मा खरेदी निविदा प्रक्रियेद्वारे करण्यास प्रशासकीय मान्यता मिळण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन पुरकपत्र क्रमांक: प्रशामा-०११९/प्र.क्र.३७/आरोग्य-७
१० वा मजला, गो. ते. रुग्णालय संकूल इमारत,
नवीन मंत्रालय, मुंबई - ४००००१.
दिनांक : २० जानेवारी, २०२१

वाचा :-

- १) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. प्रशामा-०५१९/प्र.क्र.२८९/आरोग्य-७, दिनांक १५ जून, २०१९.
- २) शासन शुध्दीपत्रक, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. प्रशामा-०५१९/प्र.क्र.२८९/आरोग्य-७, दिनांक ०६ ऑगस्ट, २०१९.
- ३) सहसंचालक, आरोग्य सेवा (खरेदी कक्ष), आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांचे पत्र क्र.संआसे/खरेदी कक्ष/प्रशासकीय मान्यता/चष्मे खरेदी/२१३२/२०२०, दिनांक २० जुलै, २०२०.
- ४) आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई यांची मान्यता प्राप्त दिनांक १४.०७.२०२० रोजीची टिप्पणी.
- ५) सहसंचालक, आरोग्य सेवा (खरेदी कक्ष), आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांचे पत्र क्र.संआसे/अंनिका /कक्ष /प्रशासकीय मान्यता/चष्मे खरेदी/६०-६१/२०२१, दिनांक १५ जानेवारी, २०२१

प्रस्तावना:-

राष्ट्रीय आरोग्य अभियानांतर्गत सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षाकरीता कार्यक्रम अंमलबजावणी आराखडा (पीआयपी) अंतर्गत शालेय विद्यार्थ्यांना (SES and Free Spects) व ४० वर्षावरील व्यक्तींना (GIA for ४० + person (Presbyopic)) मोफत चष्मे वाटप करण्याकरीता अंदाजित रु.२१०.०० लक्ष इतक्या रकमेच्या चष्मा खरेदीस प्रशासकीय मान्यता मिळण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

राष्ट्रीय आरोग्य अभियानांतर्गत सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षाकरीता कार्यक्रम अंमलबजावणी आराखडा (पीआयपी) अंतर्गत शालेय विद्यार्थ्यांना (SES and Free Spects) व ४० वर्षावरील व्यक्तींना (GIA for ४० + person (Presbyopic)) मोफत चष्मे वाटप करण्याकरीता चष्मा

खरेदी करण्याकरीता लागणारा खर्च हा सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षातील FMR Code २.३.३.२ (SES and Free Spect) अंतर्गत रु.१०५.०० लक्ष व FMR Code २.३.३.३ (GIA for ४० + person (Presbyopic)) अंतर्गत रु.१०५.०० लक्ष असे एकूण रु.२१०.०० लक्ष अशा प्रकारे सदरचा खर्च हा सन २०२०-२१ मधील एकूण रु.२१०.०० लक्ष इतक्या अनुदानातून भागविण्यात येणार आहे.

०२. उपरोक्त प्रस्तावानुसार सहसंचालक (खरेदी कक्ष), आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांचे दिनांक २०.०७.२०२० च्या पत्रात असे नमूद केले आहे की, सन २०१९-२० मध्ये शालेय विद्यार्थ्यांना मोफत चष्मे वाटप करण्याकरीता FMR Code २.३.३.२ (SES and Free Spect) अंतर्गत रु.७०.०० लक्ष व FMR Code २.३.३.३ (GIA for ४० + person (Presbyopic)) अंतर्गत रु.७०.०० लक्ष असे एकूण रु.१४०.०० लक्ष इतके अनुदान प्रत्येकी २००० चष्मे प्रति नग रु.३५०/- या दराने खरेदी करीता केंद्र शासनाने दिनांक २२.०२.२०१९ रोजी मंजूरी दिली होती. त्यास अनुसरून विभागाने शासन निर्णय क्र.प्रशामा-०५१९/प्र.क्र.२८९/आरोग्य-७, दिनांक १५.०६.२०१९ व दिनांक ०६.०८.२०१९ अन्वये ई-निविदा प्रक्रिया करण्यास मान्यता दिली होती. त्यास अनुसरून सन २०१९-२० च्या शालेय विद्यार्थ्यांना चष्मे व ४० वर्षावरील व्यक्तींना वाटप करण्यात येणारे चष्मे खरेदी करीता ई-निविदा आरोग्य सेवा, खरेदी कक्ष, मुंबई यांनी प्रसिध्द केली होती.

०३. परंतु, केंद्रीय खरेदी समितीच्या दिनांक २०.०२.२०२० च्या बैठकीच्या इतिवृत्तास अनुसरून सदरची ई-निविदा प्रक्रिया रद्द करून फेरनिविदा प्रक्रिया करण्याचे ठरले. तसेच सन २०१९-२० या आर्थिक वर्षाकरीता कार्यक्रम अंमलबजावणी आराखडा (पीआयपी) अंतर्गत शालेय विद्यार्थ्यांना व ४० वर्षावरील व्यक्तींना मोफत चष्मे वाटप करण्याकरीता लागणाऱ्या चष्मा खरेदी करण्याकरीता लागणारा खर्च हा सन २०१९-२० FMR Code २.३.३.२ (SES and Free Spect) अंतर्गत रु.७०.०० लक्ष व FMR Code २.३.३.३ (GIA for ४० + person (Presbyopic)) अंतर्गत रु.७०.०० लक्ष असे एकूण रु.१४०.०० लक्ष अनुदान सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षात Committed ठेवण्यात आले नसल्याचे दि.१५.०१.२०२१ च्या पत्रान्वये सहसंचालक आरोग्य सेवा (असंसर्गजन्य रोग) मुंबई यांनी कळविले आहे त्या अनुषंगाने सदर अनुदानास प्रशासकीय मान्यता देता येणे शक्य नाही. तसेच सन २०२०-२१ मध्ये राज्य स्तरावरून शालेय विद्यार्थ्यांना मोफत चष्मे व ४० वर्षावरील व्यक्तींना मोफत चष्मे पुरवठा करणेबाबत केंद्र शासनाने पत्र क्र.F.No.M-M-/ ११०१६/३५/२०२०-NHM-II, दिनांक २८.०४.२०२० अन्वये FMR Code २.३.३.२ SES & Free Spects @ Rs.३५०/- या घटकांतर्गत रु.१०५.०० लक्ष अनुदान प्रत्येकी ३०००० चष्मे खरेदीकरीता मंजूरी दिली आहे.

०४. वरील सर्व बाबींचा विचार करता, राष्ट्रीय आरोग्य अभियानांतर्गत सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षाकरीता कार्यक्रम अंमलबजावणी आराखडा (पीआयपी) अंतर्गत शालेय विद्यार्थ्यांना व ४० वर्षावरील

व्यक्तींना मोफत चष्मे वाटप करण्याकरीता अंदाजित रु.२१०.०० लक्ष इतक्या रकमेच्या चष्मा खरेदीस खालीलप्रमाणे प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे. :-

Sr. No	PIP Year	FMR Code	Item	Quantity	Rate per Unit (Approx in Rs.)	As Per PIP Approved Procurement Proposal Rs. (In Lakhs)
1	2020-21	2.3.3.2	SES and Free Spects	30000	350	105.00
		2.3.3.3	(GIA for 40 + person (Presbyopic))	30000	350	105.00
			Total			210.00

वरील प्रस्तावाच्या अनुषंगाने राष्ट्रीय आरोग्य अभियानांतर्गत सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षाकरीता कार्यक्रम अंमलबजावणी आराखडा (पीआयपी) अंतर्गत शालेय विद्यार्थ्यांना व ४० वर्षावरील व्यक्तींना मोफत चष्मे वाटप करण्याकरीता अंदाजित रु.२१०.०० लक्ष खरेदी करण्याचे प्रस्तावित असून त्या अनुषंगाने सहसंचालक, आरोग्य सेवा (खरेदी कक्ष), मुंबई यांनी प्रशासकीय मान्यतेच्या प्रस्तावासाठी सादर करावयाची प्रमाणपत्रे (परिशिष्ट-अ) सादर केली आहेत. तसेच सदर प्रस्तावास आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई यांनी त्यांच्या दिनांक १४.०७.२०२० च्या टिप्पणीद्वारे मान्यता दिली आहे.

०५. शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्र.विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/१३/विनियम, भाग-२, दिनांक १७ एप्रिल, २०१५ मधील वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८ भाग-पहिला उपविभाग-दोन मधील अनु क्रमांक ४, नियम क्र. ७ अन्वये अवजारे, किरकोळ साधन सामग्री आणि उपक्रम संच विकत घेण्यास मंजूरी देण्यासाठी प्रशासनिक विभागास पूर्ण अधिकार प्रदान करण्यात आले आहेत. त्यानुसार खालील अटीच्या अधीन राहून प्रस्तावास मान्यता देण्यात यावी, असे प्रस्तावित आहे.

- १) सदर साहित्य सामुग्रीची आवश्यकता / मागणी याची शहानिशा / खातरजमा करण्यात यावी. त्यानंतरच सदर बाबींच्या खरेदीसाठी निविदा प्रक्रिया राबविण्यात यावी.
- २) सदरहू साहित्य सामुग्रीचे विनिर्देश गरजेनुसार व अद्ययावत असल्याची खातरजमा करण्यात यावी. खरेदी करावयाच्या बाबींचे तांत्रिक विनिर्देश (Technical specification) संबंधित तज्ञांनी (तांत्रिक समिती / अधिकारी) यांनी मान्य केलेल्या विनिर्देशानुसार असावेत. तसेच, सदर तांत्रिक विनिर्देश (Technical specification) हे कोणत्याही विशिष्ट कंपनीला फायदा होईल अशा रितीने तयार केलेले नसल्याबाबत खातरजमा करण्यात यावी. पीआयपी मध्ये मंजूर असलेल्या बाबींच्या तांत्रिक विनिर्देशानुसार मागणीपत्र पाठविण्याची जबाबदारी संबंधीत कार्यक्रम प्रमुखांची राहिल. प्रस्तावातील समाविष्ट असलेल्या बाबींचीच खरेदी करण्यात यावी.

- ३) शासन निर्णय, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, क्र. भांखस-२०१४/प्र.क्र.८२/भाग-III/ उद्योग-४, दिनांक १ डिसेंबर, २०१६ अन्वये प्रसिध्द करण्यात आलेल्या शासकीय विभागांनी करावयाच्या कार्यालयीन खरेदीसाठीच्या कार्यपद्धतीची सुधारीत नियमपुस्तिका यामधील तरतूदीनुसार विहित खरेदी प्रक्रिया राबविण्यात यावी.
  - ४) प्रशासकीय मान्यता देताना प्रस्तावित खरेदीचे दर हे अंदाजित आहेत. त्यामुळे खरेदी प्रक्रियेअंती दर निश्चित करण्यात यावा. सदर दर हा बाजार भावापेक्षा कमी असल्याबाबत आणि संबंधित पुरवठादाराने या बाबीचा इतर ठिकाणी ज्या दराने पुरवठा केला आहे, त्या दरापेक्षा जास्त नसल्याबाबत खातरजमा करण्यात यावी.
  - ५) खरेदी करण्यात येणाऱ्या बाबींची पुरवठापूर्व / पुरवठानंतर नमुना तपासणी (pre/Post dispatch random sample inspection) करून उचित व योग्य विनिर्देश (specification) असलेल्या वस्तुंचीच खरेदी करण्यात येईल, याची खात्री करण्यात यावी.
  - ६) खरेदी करण्यात येणाऱ्या बाबींचा पुरवठा झाल्यानंतर त्यांची साठवणूक व वितरण (storage & distribution) करणे तसेच, पुरवठा साखळी व्यवस्थापन (Supply chain management) आणि वस्तुसूची व्यवस्थापन (Inventory Management) योग्य पद्धतीने करून सदर बाबी विनावापर पडून राहणार नाहीत व त्यांचा विहित मुदतीत वापर होईल, याची दक्षता घेण्यात यावी.
  - ७) तसेच राष्ट्रीय आरोग्य अभियानांतर्गत सन २०१९-२० व सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षाकरीता कार्यक्रम अंमलबजावणी आराखडा (पीआयपी) अंतर्गत शालेय विद्यार्थ्यांना व ४० वर्षावरील व्यक्तींना मोफत चष्मे वाटप करण्याकरीता लागणाऱ्या चष्मा खरेदी करण्याकरीता लागणारा खर्च हा सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षातील FMR Code २.३.३.२ (SES and Free Spects) अंतर्गत रु.१०५.०० लक्ष व FMR Code २.३.३.३ (GIA for ४० + person (Presbyopic)) अंतर्गत रु.१०५.०० लक्ष असे एकूण रु.२१०.०० लक्ष अशा प्रकारे सदर २०२०-२१ मधील एकूण रु.२१०.०० लक्ष इतक्या अनुदानातून भागविण्यात यावा. सदरची खरेदी प्रशासकीय मंजुरीच्या विहित कालावधीत पूर्ण होईल याची दक्षता घ्यावी.
  - ८) तसेच, या बाबींच्या खरेदी द्विरुक्ती (Duplication) होणार नाही, याची दक्षता घेण्यात यावी.
  - ९) संपूर्ण खरेदी प्रक्रिया राबविताना केंद्रिय दक्षता आयोगाच्या मार्गदर्शक सूचनांचे (CVC Guidelines) तंतोतंत पालन करण्यात यावे.
  - १०) शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्र. विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/भाग-२/२०१३/विनियम, दिनांक १७ एप्रिल, २०१५ सोबतच्या परिशिष्टातील वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८, भाग-पहिला उपविभाग-दोन मधील अ.क्र.४ नियम क्र.७ समोरील स्तंभ क्र.६ येथील अटींची पूर्तता करण्यात यावी.
  - ११) खरेदी प्रक्रिया पूर्ण झाल्यानंतर खरेदी समितीच्या मान्यतेनंतरच पुरवठा आदेश निर्गमित करण्यात यावेत. सदर प्रकरणी सार्वजनिक आरोग्य विभाग शासन निर्णय क्र.खरेदी - २०१६/प्र.क्र.२४०/आरोग्य-८ दिनांक २६ जुलै, २०१७ च्या शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार कार्यवाही करण्यात यावी.
०६. उपरोक्त अनुक्रमांक १ ते ११ येथे नमूद अटींची पूर्तता करण्याची व खरेदी नियमानुसार व आवश्यकते प्रमाणे आहे हे सुनिश्चित करण्याची संपूर्ण जबाबदारी आयुक्त, आरोग्य सेवा व अभियान

संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय व कार्यक्रम प्रमुख यांची राहिल.

०७. शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्र.विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/१३/विनियम, भाग-२, दिनांक १७ एप्रिल, २०१५ मधील वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८ भाग-पहिला उपविभाग-दोन मधील अनु क्रमांक ४, नियम क्र. ७ अन्वये अवजारे, किरकोळ साधन सामग्री आणि उपक्रम संच विकत घेण्यास मंजूरी देण्यासाठी प्रशासनिक विभागास पूर्ण अधिकार प्रदान करण्यात आले आहेत.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात येत असून त्याचा संकेतांक २०२१०१०६१२३४०८५३१७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(मिलिंद कुळकर्णी)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

- १) आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
- २) संचालक, आरोग्य सेवा, आरोग्य संचालनालय, मुंबई.
- ३) अतिरिक्त संचालक (आरोग्य सेवा), राज्य कुटुंब कल्याण कार्यालय, पुणे.
- ४) सर्व सह संचालक (आरोग्य सेवा संचालनालया मार्फत)
- ५) सर्व सहसचिव/उपसचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग.
- ६) उप संचालक, सर्व मंडळ कार्यालये.
- ७) सर्व जिल्हा शल्य चिकित्सक (FWB मार्फत)
- ८) सर्व जिल्हा आरोग्य अधिकारी (FWB मार्फत)
- ९) निवडनस्ती (आरोग्य-७)